

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت زمان و نهضت عاشورا

نویسنده:

قدرت الله سلطانی

سرشناسه: سلطانی، قدرت‌الله، ش ۱۳۴۱ -

عنوان و نام پدیدآور: مدیریت زمان و نهضت عاشورا / نویسنده قدرت‌الله سلطانی.

مشخصات نشر: تهران: فرهنگ سبز، ۱۳۹۶ -

مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص.

شابک: ۱۵۰۰۰۰ ریال 978-600-6351-52-0

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴-۶۱ -- سیاست

موضوع: Hosayn ibn Ali, Imam III, 625 - 680 -- Politics

موضوع: عاشورا -- تاریخ

موضوع: Tenth of Muharram -- History

موضوع: عاشورا -- جنبه‌های سیاسی

موضوع: Tenth of Muharram -- Political aspects

موضوع: رهبری

موضوع: Leadership

رده‌بندی: ۱۳۹۶ م/۸۴۱/۵/۱۱/۵ BP۴۱/۵

رده‌بندی دیوینی: ۳۴۰/۱۱/۵/۱۱/۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۲۴-۴۶

انتشارات
فرهنگ سبز

نام کتاب: مدیریت زمان و نهضت عاشورا

نویسنده: قدرت‌الله سلطانی

حروفچین، صفحه‌آرا و طراح جلد: مهدیه‌السادات بهشتی مقدم

ویراستار: مهرنوش حسینی کلشتری

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات فرهنگ سبز

چاپ و صحافی: هنر سرزمین سبز

شابک: 978-600-6351-52-0

قیمت: ۱۵۰،۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ و در اختیار انتشارات فرهنگ سبز می‌باشد.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه چهارم، پلاک ۱۳، ط سوم، واحد ۵ تلفن: ۸۸۵۲۱۳۳۳

دفتر پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، کوچه نوروز، پ ۲۷، ط سوم، پخش ایده‌پرداز تلفن: ۶۶۴۸۷۱۲۴

www.farhangesabz.ir

نشانی اینترنتی:

farhangesabz79@gmail.com

پست الکترونیکی:

فهرست

صفحه	عنوان
۵.....	فهرست.....
۹.....	سخن نویسنده.....
۱۳.....	پیشگفتار.....
۱۵.....	مقدمه.....
۲۵.....	فصل اول؛ تدبیر امام(ع) مدیریت پایدار نهضت عاشورا.....
۲۷.....	علت انتخاب نام کتاب با محوریت و مدیریت زمان و تطبیق آن با قیام عاشورا.....
۳۰.....	دلایل بازنگری نهضت عاشورا.....
۳۳.....	عوامل ماندگاری خدایه حسینی در تاریخ.....
۳۴.....	چرا نهضت امام حسین(ع) همواره زنده و با نفوذ است؟.....
۳۵.....	روز شمار حوادث نهضت عاشورا در شام، مدینه، کوفه، مکه، کربلا به ترتیب زمانی.....
۳۷.....	اقوال مورخین در مورد آمار و ارقام نهضت کربلا.....
۳۸.....	نقش زنان و حضور آن‌ها در نهضت عاشورا.....
۴۰.....	آثار نهضت امام حسین(ع).....
۴۳.....	رمز جاودانگی عاشورا.....
۴۵.....	فصل دوم؛ نقش رهبری امام(ع) برای نجات جامعه از حکومت بنی امیه.....
۴۷.....	رسالت امام حسین(ع) هدایت جهان شمول.....
۴۷.....	الگوسازی امام(ع) برای دیگران در تاریخ.....
۴۸.....	نقش مدیریت محوری امام(ع) برای آینده.....
۵۰.....	تطبیق اندیشه‌های سیاسی راهبردی حضرت امام خمینی(ره) با شیوه‌های سیاسی امامان معصوم علیهم‌السلام.....
۵۱.....	هماهنگی اهداف با ارزش‌ها در نهضت امام حسین(ع).....
۵۱.....	نقش مدیریت زمان در سیره سیاسی امام حسین(ع).....
۵۲.....	احساس خطر جبهه استکبار جهانی نسبت به تفکر شیعی.....
۵۲.....	اعزام مسلمین عقیل به کوفه و نقش مدیریت محوری آن.....
۵۳.....	رسالت خواص.....
۵۴.....	مدیریت زمان و همراهی با فرهنگ عاشورا.....
۵۶.....	نگاهی به شیوه‌های سیاسی امام حسین(ع).....
۵۷.....	شناخت و تبیین ارزش‌ها در نهضت امام حسین(ع).....

- ۵۷..... امام خمینی (ره) و بهره‌مندی او از مدیریت زمان
- ۵۸..... اهداف و مقاصد امام حسین (ع) در کربلا
- ۶۱..... فصل سوم؛ مدیریت کارآمد امام (ع) هدایت و آگاهی مردم
- اطلاع‌رسانی و افشاگری امام حسین (ع) از چهره پلید دشمن نسبت به دین اسلام و اهل بیت عصمت و طهارت (ع)..... ۶۳
- جنایات شجره ملعونه بنی امیه..... ۶۵
- جنایات یزید بن معاویه..... ۶۶
- سخت‌ترانی داغ امام حسین (ع) بر ضد طاغوت..... ۶۷
- نقش بن نیرنگ معاویه با عمل هوشیارانه و قهرمانانه امام حسین (ع)..... ۶۸
- اقدام عملی سیدالشهدا (ع) برای شناساندن چهره پلید یزید..... ۶۹
- فصل چهارم؛ عملکرد امام (ع) نقشه راهبردی آیندگان..... ۷۱
- حسین (ع) شهید راه..... ۷۳
- رویش دائمی تشنه غلور..... ۷۴
- بررسی مبانی مدیریت زمان امام (ع)..... ۷۴
- به‌کارگیری اصول مدیریت در دستور کار امام حسین (ع)..... ۷۹
- سخنان آن حضرت هنگام وداع با تر پیغمبر ص..... ۸۱
- مقام و منزلت شهید از دیدگاه قرآن و عترت..... ۸۳
- جایگاه شهید از نظر روایات معصومین (ع)..... ۸۴
- بررسی تاریخ انبیاء الهی و تطبیق آن با نهضت امام حسین (ع)..... ۸۵
- جلوه‌های کمال اخلاق و انسانیت در روز عاشورا..... ۸۶
- امام حسین (ع) جلوه واقعی طهارت و عصمت است؟..... ۸۶
- عاشورا تجلی عرفان حقیقی و ظهور حکمت عملی و نظری..... ۸۸
- فصل پنجم؛ نقش مدیریتی و اقدام هوشمندانه امام (ع) درسی برای آیندگان..... ۹۱
- نگاهی به حیات سیاسی امام حسین (ع)..... ۹۳
- تصمیم امام (ع) برای خروج از مدینه..... ۹۵
- انتخاب آگاهانه امام حسین (ع)..... ۹۶
- نگاه به حماسه حسینی از منظر تاریخ..... ۹۷
- آثار و برکات نهضت عاشورا..... ۹۸
- نمونه‌ای از آثار و برکات عینی نهضت اباعبدالله الحسین (ع) در سطح جوامع بین‌المللی..... ۱۰۰
- زندگی همراه با عزت و شرافت پیام عاشورا..... ۱۰۲
- عوامل ماندگاری نهضت عاشورا..... ۱۰۳
- تأثیر ابزار و وسایل فرهنگی در سبک زندگی فردی و اجتماعی..... ۱۰۴

فصل ششم: تجلی قرآن در حادثه کربلا و تدبیر مدبرانه امام سجاد(ع) و حضرت زینب(س) در زمان اسارت.....	۱۰۵
هم گامی نهضت امام حسین(ع) با تفسیر آیات قرآن.....	۱۰۷
سوره فجر بیانگر مقام و جایگاه امام حسین(ع).....	۱۰۸
تطبیق فرهنگ عاشورا با فرهنگ قرآن.....	۱۰۸
خروج و آغاز قیام امام حسین(ع) براساس قرآن.....	۱۱۰
اصلاحات بر مبنای قرآن.....	۱۱۲
استواری اهداف و مقاصد امام حسین(ع) براساس اهداف قرآن در نهضت عاشورا.....	۱۱۳
ارزشیابی عملکرد امام حسین(ع) از دیدگاه قرآن و عترت پیامبر(ص).....	۱۱۵
دوران ابدیت اهل بیت پیامبر(ص) و دستاوردهای آن.....	۱۱۷
بهره‌برداری امام چهارم از عبادت(ع) در مجلس یزید و بازتاب سیاسی آن.....	۱۱۹
زبان تبلیغ قبل از زیارت تیغ.....	۱۱۹
درسی که امام حسین(ع) به انسان‌ها آموخت.....	۱۲۰
فصل هفتم: نقش امامت و رهبری در مکتب توسع و پیروی و اطاعت از امام(ع).....	۱۲۱
چگونه باید انتخاب کرد؟.....	۱۲۳
ایمان و انگیزه الهی سر لوحه نهضت عاشورا.....	۱۲۴
اصلاح فردی مقدم بر اصلاح اجتماعی.....	۱۲۵
ویژگی‌های فردی و اخلاقی سید الشهدا(ع).....	۱۲۶
امام حسین(ع) احیاگر امر به معروف و نهی از منکر در کربلا.....	۱۲۷
سیره عملی و کلامی سخنان امام حسین(ع).....	۱۲۹
آنچه در جبهه حق و یاران با وفای امام حسین(ع) مشاهده می‌شد.....	۱۳۲
پیام کل يوم عاشورا و کل ارض کربلا.....	۱۳۳
قیام امام حسین(ع) جهاد فی سبیل الله و حافظ مراکز مذهبی و ارزش‌های معنوی.....	۱۳۳
کربلا میدان آزمایش و آزمون الهی برای بشریت.....	۱۳۴
عرفان حسینی و حماسه حسینی در کربلا.....	۱۳۴
رابطه مهاجرت بیرونی با مهاجرت درونی.....	۱۳۵
هماهنگی اهداف و مقاصد نهضت عاشورا با آیات قرآن.....	۱۳۷
عشق به امام حسین(ع) دلبر و نام ایشان در جهان پر آوازه.....	۱۴۰
جایگاه رفیع و مقام والای امام حسین(ع) در زیارت‌نامه‌ها.....	۱۴۲
امام حسین(ع) محور هماهنگی عرفان و حماسه در روز عاشورا.....	۱۴۳
بررسی قیام امام حسین(ع) از نظر قرآن.....	۱۴۴
بررسی موضوع تعاون و همیاری در قرآن و تطبیق آن با قیام امام حسین(ع) و روایات در مورد آن.....	۱۴۵

۱۴۹	سیره عملی اسلام و تعاون و برّ در کربلا
۱۵۳	فصل هشتم؛ مقام و منزلت رهبران الهی از منظر اسلام
۱۵۵	آثار دوستی و محبت اهل بیت (علیهم السلام)
۱۵۶	همراهی چهره نورانی ولایت با مؤمن
۱۵۷	سفارش برای دوستی با اهل بیت (ع) در قرآن و روایات
۱۵۸	فرازهایی از دعای عرفه امام حسین (ع) در منا
۱۶۱	شیوه دعا و نیایش از زبان امام حسین (ع)
۱۶۲	فراز سوم و قسمت پایانی دعای عرفه امام حسین (ع)
۱۶۴	نگاهی به نهضت امام حسین (ع)
۱۶۵	سخن تاریخی حضرت امام خمینی (ره) در دفاع از تجاوز دشمن بعثی عراق به کشور ایران
۱۶۶	دین روح معنای جامعه
۱۶۷	امام خمینی (ره) درباره ماندگار شاگرد مکتب حسین (ع)
۱۶۹	فهرست آیات قرآن
۱۷۱	اشعار
۱۷۵	منابع

سخن نویسنده

در طول دوران تحصیل همیشه به این فکر بودم با نگارش یک کتاب، اندوخته‌های علمی و فکری خود را در اختیار جامعه قرار دهم زیرا که «زَكَاةُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ»^۱ وظیفه هر دانش پژوه و صاحب علم است. سال‌ها این آرزو فکر و اندیشه و ذهنم را به خود مشغول کرده بود تا به لطف و عنایت پروردگار این توفیق در سال ۱۳۹۵ مطابق با محرم ۱۴۳۸ هجری قمری نصیب من شد تا اقدام به نگارش کتاب علمی کنم و از طرفی هم می‌خواستم در سال نامگذاری اقتصاد مقاومتی اقدام و عمل کتابی را بنویسم که راهبردی و جنبه کاربردی داشته باشد و هر خواننده‌ای بتواند دستورات علمی و پژوهشی آن را در زندگی خود به کار گیرد. امید است که مورد رضایت حضرت حق و موجب خشنودی امام زمان حضرت ولی عصر ارواحنا فدا باشد.

انتخاب موضوع کتاب هم بریم، هم و جائز اهمیت بود تا اهداف و مقاصد، روش کاربردی آن را نشان دهد. هم‌زمان با این اتفاق ماه مبارک محرم موضوع مورد نظر را همراه خود پیش آورد و آن بررسی تطبیقی نهضت امام حسین (ع) با سیرت زمان بود. حسن انتخاب برای پیگیری کار بر جذابیت آن افزوده و انگیزه‌ام را دو چندان کرد. یاری که با نیت و انگیزه الهی همراه باشد با توفیق و عنایت اهل بیت عصمت و طهارت (ع) به انجام می‌رسد.^۲ از خداوند متعال عاجزانه می‌خواهم برای انجام این کار توانایی ذهنی و شیوایی قلبی رسد بایه ناچیز علمی مرا در راه رضا و خشنودی خودش قرار دهد و از خطا در فکر مصون و محفوظ بدارد و از سرور شهیدان حضرت اباعبدالله‌الحسین (ع) کمک و یاری می‌طلبم تا همواره از هدایت و توفیق در پیگیری در پیغ نفرماید همان‌طور که شروع این کار و آغاز نوشتن را در ماه محرم نصیب ما قرار داد. این کار را هم توفیق دهد.

از همه عزیزانی که فرصت و توفیق مطالعه این کتاب را دارند ضمن تشکر و قدردانی امیدوارم که از دعای خیر ما را بهره‌مند فرمایند و لازم دانستم چند نکته را به اطلاع خوانندگان گرامی برسانم:

۱- قال الباقر (ع): زكاة العلم نشره.

۲- نيه المؤمن خير من عمله.

۱- پس از چهل و هفت سال تحصیل و مطالعه و تحقیق و اندوخته علمی اینجانب و تدریس و تبلیغ علوم و معارف اسلامی در داخل و خارج از کشور سرانجام لطف الهی نصیب ما شد تا این که در سال ۹۵ مطابق محرم ۱۴۳۸ ه.ق علیرغم دعوت تبلیغی از عنایات حضرت حق در ماه پیروزی خون بر شمشیر اندوخته‌های علمی و تحقیقاتی خود را تقدیم دوستاران علم و فضیلت نمایم.

۲- در هنگام مطالعه ممکن است سوال یا پیشنهاد و انتقادی در ذهن ایجاد شود، بسیار خرسندم تا از نظرات سازنده عزیزان بهره‌مند شوم.

۳- حتماً در چاپ‌های بعدی نظرات عزیزان مورد توجه قرار می‌گیرد.

۴- هدف ما از تدوین این کتاب این است تا طرح مسائل به زبان روز با نگاهی نوین در اختیار شما خوانندگان گرامی قرار گیرد.

۵- حماسه ماندگار عاشورا می‌تواند متناسب با رشد علمی و فکری جامعه براساس مقتضیات زمان و مکان برای نسل جوان و عرصه طبقات جامعه تبیین گردد.

۶- محتوای تاریخی نهضت امام حسین (ع) و دستاورد معنوی آن و روش تربیتی و سیاست راهبردی آن در هر زمانی قابلیت اجرایی دارد و پیوندگان راه و فرهنگ عاشورا پیروز میدان خواهند بود.

۷- حوادث تاریخی پیش آمده در کشور ایران و سایر کشورها سراسر جهان نشان‌دهنده این واقعیت است که هر کشوری مورد هجوم فرهنگی و سیاسی و مذهبی قرار گرفت یا دشمن خارجی برای نفوذ فرهنگی و اقتصادی و نظامی به کشوری تعرض می‌کند به خصوص کشورهای اسلامی به‌خاطر موقعیت جغرافیایی و منابع سرشار ثروت ملی مورد تمسک کشورهای غربی و اروپایی قرار گرفته‌اند، هر جا که تجربه دستاورد و پیام نهضت عاشورا برای مقابله با دشمن مورد استفاده قرار گرفت، پیروز میدان بود، از جمله کشور عزیزمان ایران اسلامی با رهبری و هدایت روحانیت آگاه تشیع با تاسی و پیروی از فرهنگ عاشورا توانست حکومت وابسته و سرسپرده پهلوی را سرنگون کند و نظام مقدس جمهوری اسلامی را پایه‌گذاری کند.

۸- هر کاری که شروع آن با نام و یاد و توکل بر خداوند متعال آغاز شود و نیت و انگیزه عمل برای رضای خدا و خدمت به خلق الله باشد، به انجام می‌رسد و پایان کار اثربخش و ماندگار خواهد بود؛ چه کار علمی و فرهنگی باشد؛ چه صدقات جاریه و عمل صالحی باشد که ثمره آن

در خدمت مردم و مورد استفاده عموم افراد جامعه قرار گیرد چون نیت و هدف و انگیزه فاعل آن رضایت و خشنودی خداوند رحمان است. «کل امر ذی بال لم یبدأ فیه ببسم الله فهو ابتر»
 ۹- از خداوند متعال همواره مسئلت دارم تا نیت و انگیزه باطنی و قلبی‌ام را در تمام شئون زندگی خالص گرداند و افعال و اعمال را در راه رضا و خشنودی خودش قرار دهد. رَبَّنَا عَلَیْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَیْكَ أَنْبَأْنَا وَإِلَیْكَ الْمَصِیْرُ

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

www.ketab.ir

پیشگفتار

نهیضت حیاتبخش و ماندگار حسین بن علی (ع) که هر سال پرشورتر از گذشته در سراسر جهان برگزار می‌گردد و مخاطبان فراوانی را متوجه پیام جهان شمولی خود قرار داده مرا بر آن داشت تا با نگاهی علمی و کاربردی که شایسته نسل جوان امروز جامعه باشد، این اثر علمی با موضوع بررسی نهضت امام حسین (ع) از منظر مدیریت زمان را نگارش کنم. امید است که موجب رضایت خداوندمنان و خشنودی سیدالشهدا (ع) قرار گیرد.

انگیزه‌ای که را بر آن داشت تا به بررسی این موضوع از منظر مدیریت زمان بپردازم، امور زیر است:

- ۱- شیوه ارائه پیام : شورای سینی در هر عصری متناسب مقتضیات زمان و مکان باشد.
- ۲- مخالفان دین و اعتقادات دینی هر روز با ابزار و وسایل جدید برای مقاصد شوم خود فعالیت می‌کنند و وسایل و امکانات تبلیغاتی خود را متناسب با زمان قرار می‌دهند، شیوه راهبردی طرفداران دین و مذهب هم باید به ابزار و وسایل تبلیغاتی جدید مجهز باشد.
- ۳- مخاطب‌شناسی در امر تبلیغ دین یک ضرورت است.
- ۴- ابتکار و نوع‌آوری در امر تبلیغ برای جذب مخاطبین لازم است.
- ۵- نوع پیام‌رسانی و بیان مطالب برای مخاطبین باید جذاب باشد و پذیر باشد.
- ۶- نوع گفتار باید دارای جذابیت و همراه با تأثیرگذاری مثبت باشد.
- ۷- پیام‌رسان باید از ابزار و توانایی علمی روز برخوردار باشد و قدرت بیان، شجاعت، توانایی جذب و نفوذ معنوی بالایی داشته باشد.
- ۸- در کوتاه‌ترین زمان بیشترین تأثیر را بگذارد.
- ۹- نگاه دینی و آگاهی مردم همراه با پیشرفت علم و فناوری هم‌طراز و برابر باشد.
- ۱۰- پرچمداران دین و فقهاء برای انجام وظیفه و مسئولیت سیاسی و اجتماعی خود به ابزار رسانه‌ای مکتوب و مضبوط و شفاهی روز مجهز باشند و از ابزار رسانه‌ای جمعی به نحو مطلوب استفاده کنند.
- ۱۱- انجام این مسئولیت بزرگ تبلیغی، نیازمند شناخت و توانایی علمی است.

۱۲- زندگی انسان همواره با پیشرفت علم، صنعت و تکنولوژی همراه است. پاسداران دین و اصلاح و تربیت در جامعه باید هم‌سطح پیشرفت علمی مردم حرکت کنند.

۱۳- بررسی و تطبیق نهضت امام حسین(ع) با مدیریت زمان مهم‌ترین ابزار و وسیله‌ای است که می‌توان از آن برای اصلاح و تربیت جوامع بشری بهره برد.

۱۴- توانایی علمی و استفاده بهینه از ابزار و وسایل و رسانه‌های ارتباط جمعی به مبلغ کمک می‌کند تا قدرت جذب و انگیزه مخاطبین را بیشتر کند و با قدرت جاذبه، علاقه و گرایش مردم را نسبت به ارزش‌های دینی و کرامت انسانی هدایت کند.

مدا العلاء افضل من دماء شهدا

www.ketab.ir

مقدمه

بهترین و کامل‌ترین تعریفی که بتوان درباره مدیریت زمان ارائه کرد، استفاده از آیات قرآن کریم است که خداوند متعال در مورد انسان بیان کرده است. سوره عصر «وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ» (سوگند به عصر و زمان که بی‌گمان انسان در زبان کاری است مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند و همدیگر را به حق سفارش کرده و همدیگر را به صبر سفارش کرده‌اند). قسم به عصر در طول تاریخ زندگی بشریت چه در زمان ظهور پیامبر (ص) یا در زمان قیام امام مهدی (عج) که به معنای انسان کامل و عصاره عالم هستی باشد، تمام تغییر و تحولات و فراز و نشیب‌هایی که در طول زندگی انسان‌ها رخ می‌دهد را شامل می‌شود. این سوره بیان‌گر این حقیقت است که همه انسان‌ها در همه عصرها در زمان‌ها در خسرانی عظیم هستند و مهم‌ترین سرمایه هستی خود یعنی عمر خویش را به خسارت می‌دهند به ایشان مرحمت کرده به‌خاطر هدف‌های پست دنیوی و منفعت مادی‌اش از دست می‌دهد. مگر کسانی که به خدا ایمان آورده‌اند زیرا در سایه ایمان و اعتقاد به خداوند است که تمام سرمایه و استعدادهای انسان می‌تواند متناسب با اهداف و مقاصد متعالی او که همان کمال مطلق و کمال نهایی است، مورد استفاده قرار گیرد و با پیروی از دستورات الهی عمل صالح انجام دهد و انسان‌ها بمدت هر را در کارهای خیر و نیکی سفارش کنند و برای استمرار در کارهای خیر و نیک در مسیر حرکت، همدیگر را به صبر و شکیبایی در مقابل سختی و دشواری‌ها سفارش کنند تا به مقصد و هدف نهایی نایل شوند. این بیانی که قرآن درباره مدیریت زمان ارائه کرده است، تمام ابعاد و بردی انسان را در برمی‌گیرد و هم بُعد مادی‌اش را مدنظر داشته و هم بُعد معنوی- اخروی او را مورد توجه قرار داده است. به عبارتی هم شأن و منزلت جهان هستی انسان را نگریسته و هم جایگاه و مقام دنیوی او را نشان داده است. خداوند نشان در آیات متعددی هدف از خلقت انسان را بیان کرده است و نیز وظیفه و مسئولیت انسان در قبال آفرینش او را تبیین کرده و با فرستادن پیامبران نشان‌ها را در کتاب‌های آسمانی، راه رشد و تربیت و مسیر سعادت و کمال، راه حق و باطل، ارادی و اکراه و اجبار را به او نشان داده و اراده و اختیار در میدان عمل را به او داده است. عقل، ایمان، علم و آگاهی و معرفت را به‌عنوان وسیله و ابزار خوب انتخاب کردن در اختیار او قرار داده است تا هیچ‌گونه عذر و بهانه‌ای در روز حساب و ارزیابی عملکرد نداشته باشد چراکه امروز روز اقدام و عمل است و فردای قیامت روز محاسبه و ارزیابی عملکرد است. در توصیه و سفارش پیامبران الهی و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) همواره به این موضع توجه شده است و چه در سیره عملی و رفتاری انبیاء الهی و چه در تعلیم و تربیت آن‌ها به‌عنوان میراث رهبران الهی و پیشوایان

دینی مکتوب و موجود است. بشر امروز تجربه کافی، ابزار و دانش لازم و علم و فناوری پیشرفته و گسترده‌ای را در اختیار دارد که بهترین الگوی مدیریت زمان را در زندگی خود به نمایش بگذارد و جای هیچ‌گونه عذر و بهانه و شک و تردیدی برای او وجود ندارد چون پروردگار عالم همه ابزار لازم و نیازهای مادی و معنوی او را تأمین کرده و انسان فقط باید در مسیر درست قرار گیرد و از سرمایه هستی خود استفاده صحیح بکند تا رستگار و سعادتمند شود.^۱

مطالعات و بررسی‌های انجام شده در زمینه مبانی مدیریت و استفاده بهینه از زمان مورد توجه جامعه جهانی است و انصافاً کتاب‌های زیادی پیرامون مدیریت نوشته شده است و تحقیقات گسترده‌ای هم در این موضوع انجام شده است. در کتاب‌های روایی و مذهبی در خصوص مدیریت و تدبیر امور، احادیث و مطالب بسیار ارزنده‌ای وجود دارد که پرداختن به همه آن‌ها در این جا مجذور نیست. با نگاه اجمالی به آن مطالب و نظریه‌ها یک وجه اشتراک ما بین آن‌ها وجود دارد و آن این است که برای ورود به هر کاری قبل از اقدام و عمل، علم و آگاهی و ابزار و دانش لازم و تجربه کافی برای شروع کار مورد نظر لازم و ضروری است. توجه به مدیریت زمان، استفاده بهینه از فرصت، برآورد هزینه مالی و فراهم کردن ابزار و وسایل مورد نیاز، هماهنگی و سازماندهی ابزار و امکانات مادی و تأمین نیرو و منابع انسانی، بررسی مکان و شرایط جغرافیایی و آب و هوایی، سوابق تاریخی و سیاسی و اقتصادی همه این موارد امروزه در نگاه مدیریتی مورد توجه و مدنظر قرار می‌گیرند و هر طریقی هم نتایج و بازدهی آن هم لحاظ می‌گردد. این‌گونه نگاه عالمانه و آگاهانه و چندبعدی برای شروع به امری، همان نگاه مدیریتی انسان به جامعه بشری است تا در میدان اقدام و عمل به سود و بهره‌وری برسد.

توجه به اصل مدیریت و مبانی علم مدیریت در حیطه علمی گسترش یافته است. مانند مدیریت در سازمان‌های دولتی و غیردولتی و خصوصاً مدیریتی در شرکت‌های دولتی و نیمه‌دولتی، مدیریت‌های ستادی، مدیریت‌های میانی و عملیاتی هم از صنعتی و غیرصنعتی، مدیریت در زمینه‌های علمی و آموزشی و فناوری و اکتشاف، مدیریت منابع طبیعی و کشاورزی و دامداری، مدیریت منابع آب و جنگل‌داری و آبیاری تحت فشار، مدیریت محیط زیست و مراکز پژوهشی و تحقیقات و فناوری و بسیاری از موضوعات دیگر مورد نیاز جامعه امروز کشورها و دولت‌هاست.

با توجه به همه این دستاوردهای علمی و تجربی که دنیای امروز در اختیار بشر قرار داده است، جای این سوال باقی است که چرا انسان از اداره امور خود ناتوان و سرگردان و ناخشنود است؟ با آن‌که در مقایسه با گذشته امکانات و توانمندی زیادی را در اختیار خود دارد اما زندگی او سعادتمندانه و رضایت‌بخش نیست و دائماً در زیاده‌خواهی، افزون طلبی، سرکشی، طغیان،

سردرگمی، خسران و زیان‌دهی خود است. مشغول شدن به منافع پست زندگی مادی و خودخواهی و غفلت از معنویت و ناسپاسی در مقابل نعمت‌های مادی و معنوی الهی که خداوند در اختیار او نهاده او را بیش از پیش ستیزه‌جو، خودخواه و متکبر می‌کند. این همان واقعیت انکارناپذیری است که سوره العصر آن را مورد توجه قرار داده است. البته همه انسان‌ها این‌طور نیستند و هستند بسیاری از بندگان صالح و خوب خداوند که از جایگاه، منزلت و شرافت انسانی بالایی برخوردارند و بندگی خود را نشان داده و می‌دهند ولی متأسفانه بسیاری از بندگان و مخلوقات، انسان‌های ناسپاس و ناشکرند. «وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِ الشَّكُورِ»^۱

در روزشمار حوادث تاریخی، نگاه به این موضوع یعنی سوء مدیریت بشر در زندگی فردی، اجتماعی و خانوادگی را بر آن داشت تا اهمیت و ضرورت نگارش آن در حوادث مهم تاریخی به خصوص مدیریت زمان و نقش راهبردی آن در نهضت عاشورا را مورد توجه و بررسی قرار دهم تا ان شاء الله مورد استفاده علاقمندان و دانشوران علم و فضیلت قرار گیرد.

تجلی آیات قرآن در حماسه اشورا و طراحی سیاست و تدبیر امور و جامعیت نقشه راهبردی سیدالشهدا (ع) آن هم در مدت زمان محدود در روزشمار حوادث کربلا نشان‌دهنده این حقیقت است: آنچه که باعث تازگی و زنده اندن عت عظیم حسینی در تاریخ بشر شده و هر روز و هر سال بر اهمیت و ارزش معنوی آن افزوده می‌گردد، این است که طراحی و معماری و مدیریت آن حادثه تاریخی، شخصیتی بی‌نظیر (ع) است که جان او جان پیامبر (ص) است، «حسین منی و أنا من حسین» حسین، ثا، الله است، حسین مصباح الهدی و کشتی نجات است، راه حسین راه همه انبیاء و اولیاء الهی است نقشه راه او اصول مدیریتی و تدبیر امور سعادت دنیا و آخرت است که برای همه بشریت در همه زمان و مکان‌ها قابل استفاده و کاربردی است. باید اعتراف کرد حوادث پیش آمده در قرن معاصر و دستاورد پیروزمندانه مسلمانان در رویارویی با جبهه کفر و استکبار جهانی حاصل تلاش و محاسن رهبران دینی و درس‌آموزی از سیره عملی نهضت عاشورای حسینی است. بی‌شک نهضت انقلاب اسلامی امام خمینی و پیروزی غرورآفرین امت اسلامی در پیروی از رهبری خردمندان، امری که تبع آن خیزش و بیداری سایر ملت‌ها در کشورهای عربی و اروپایی، همه نشأت گرفته از این حماسه حسینی است. راه نجات‌بخش و مدیریت پایدار و ماندگاری که امام حسین (ع) طراحی کرده‌اند و با مدیریت مکان و مقتضیات زمانی، آن را با خواست و مشیت الهی هماهنگ و سازماندهی و رهبری کرده‌اند تا آثار و برکات مادی و معنوی آن جاودانه و ابدی شود و کاروان سیاسی و تجاری آن همیشه در حال حرکت به سوی کمال و همراه با سود و بهره‌وری است و پیروان راه

خود را پیروز و سعادتمند و سرافراز و سربلند به مقصد می‌رساند. بی‌تردید بشر امروز برای نجات خود و تأمین امنیت خویش باید به این کاروان بپیوندد.

تعریف مدیریت زمان

تعاریف متعددی در مورد موضوع مدیریت زمان توسط دانشمندان و صاحب‌نظران علم مدیریت ارائه گردیده است. برخی از آن تعریف‌ها عبارتند از: مدیریت یعنی عمل و کاری که با برنامه‌ریزی در زمان معین برای هدفی مشخص انجام شود یا هر عمل و اقدام فوری که برای جلوگیری از ضرر و زیان غیرمترقبه انجام شود که امروزه آن را مدیریت بحران در مقابل حوادث طبیعی از قبیل سیل، زلزله و طوفان می‌گویند که طبیعتاً این گونه عمل کردن در وقت خاصی توسط نیروهای آزموده شده و آموزش دیده به همراه امکانات و وسایل و تجهیزات خاص خود انجام می‌گیرد. به عبارت دیگر مدیریت و برنامه‌ریزی کوتاه مدت برای پروژه‌های زودبازده و کم‌هزینه و با زمان محدود، مدیریت بین امکانات و یا در سطح مدیریت کلان و بلند مدت برای سرمایه‌گذاری‌های بلند مدت، مدیریت چندین گروه تخصصی همراه با ابزار و ماشین آلات سبک و سنگین و امکانات زیربنایی برای انجام مقاصد بزرگ‌تر توسط سازمان‌های دولتی و یا خصوصی صورت می‌گیرد. برخی هم معتقدند که هدف از مدیریت یعنی تدبیر و مدیریت استفاده از کمترین امکانات و ابزار و وسایل در کوتاه‌ترین زمان، همراه با سود و بهره بیشتر یا بهره‌وری بیشتر از منابع و امکانات محدود با کمترین زمان یا در برخی از تعاریف، مدیریت را همان سازماندهی و هماهنگی ابزار و امکانات موجود با کمترین هزینه و منابع انسانی، همراه با سود بیشتر دانسته‌اند. برخی مسئله کمیت، کیفیت، زمان، ارزیابی مکرر و مداوم را لازمه مدیریت می‌دانند. عده‌ای هم عواملی چون اعتماد به نفس، خودباوری، خودکفایی، تشویق و تنبیه کارگزاران و کارمندان و ارزیابی عملکرد افراد را رمز موفقیت مدیریت می‌دانند و اصل جاذبه، دافعه، شجاعت و اقدام به موقع را از اصول مدیریت می‌دانند. باید همه این موارد فوق‌الذکر در مدیریت صحیح نقش مؤثری داشته باشند و همه این دستاوردهای علمی را دانش فنی حاصل تجربه زندگی بشر از گذشته تاکنون بوده است. مکتب جهان شمول اسلام که آخرین و کامل‌ترین دین الهی در قرآن معرفی شده، مجموعه قوانین و دستورالعمل زندگی فردی و اجتماعی انسان کامل را در سه بخش احکام اعتقادی و احکام عبادی، احکام سیاسی و اقتصادی در اختیار بشر قرار داده است و کسانی که با احکام و قوانین فردی و اجتماعی اسلام آشنایی دارند، بر این باورند که تنها دین جامع و کامل و تأمین کننده تمام نیازهای مادی و معنوی انسان برای همه زمان‌ها و مکان‌ها و برای رساندن بشر به سوی کمال، سعادت و رشد و تربیت متناسب با شأن و منزلت او ارائه کرده است، مکتب جهان شمول اسلام است. راه و رسم زندگی رضایت‌بخش و سعادتمندانه واقعی بشر همان راه و رسم و سیره عملی انبیاء و اولیاء الهی است.

قرآن به عنوان یک کتاب آسمانی و معجزه جاوید و سیره عملی ائمه معصومین (علیهم السلام) هر دو تنها نقشه راهبردی و رسانه‌ای مکتوب هستند که در قالب عهدنامه الهی در اختیار بشر قرار گرفته‌اند اما با کمال تأسف بشر امروز به خاطر غفلت و بی‌توجهی به احکام و قوانین نورانی و مترقی اسلام راه خسران و زیان‌آور را در پیش گرفته و آن‌طور که باید از این سرمایه عظیم الهی بهره‌مند نمی‌شود و این جهالت و بی‌توجهی او نسبت به آینده و سرنوشت خویش بزرگ‌ترین چالش و دغدغه او در گذشته و حال بوده و هست. تنها راه چاره و برون رفت از این چالش جهانی بازگشت انسان به خودشناسی و معرفت نفس است تا بتواند در سایه آن به معرفت الهی که همان کمال نهایی انسان‌هاست، برسد. هدف تمامی انبیاء الهی از رسالت آن‌ها دعوت به حق و راه صراط‌المستقیم اسلام و قرآن است. امام حسین (ع) با به‌کارگیری مدیریت زمان در مهاجرت دینی و بیرونی خود و یاران باوفایش در مسیر حرکت خود همه اهداف و مقاصد انبیاء الهی را در حماسه کربلا به نمایش گذاشتند و با برنامه‌ریزی صحیح و درست و به‌موقع خود در زمان مناسب برای مهاجرت و خروج از مدینه به‌سوی مقصدی متعالی و معین، حرکت جهادی را آغاز کردند تا تمامی اهداف و مقاصد سیاسی و دینی خود را به وسیله رساله مکتوب و رسانه شفاهی خود با مدیریت دقیق و بی‌نظیر با کم‌ترین امکانات و ابزار در اختیار، به اطلاع و آگاهی عمومی برسانند به گونه‌ای که تمامی مناطق تحت حاکمیت و نفوذ امنیتی حکومت بنی‌امیه از خروج و قیام امام حسین (ع) باخبر شدند و چهره برجسته و تابناک امام حسین (ع) و یاران باوفایش در شهرهای بزرگ چون مدینه، مکه، کوفه و شام و سرزمین عراق به‌عنوان مدافعان دین اسلام و ایستادگی در برابر ظلم و ستم، فساد و بی‌بند و باری یزید بن معاویه و امر به معروف و نهی از منکر و سرتکون حکومت بنی‌امیه و حفظ و احیاء دین اسلام شناخته شد و پیام جهان‌شمول آن درس ایستادگی در مقابل استبداد و ظلم و ستم با روش جهادی به جهانیان بود و برگزاری مراسم ماه محرم به‌خصوص شبستگي مردم مسلمان در سراسر جهان و هماهنگی و سازماندهی شیفتگان اباعبدالحسین (ع) و یاران باوفایش در روز تاسوعا و عاشورای حسینی و دسته‌های عزاداری و نوحه‌خوانی مداحان اهل بیت (ع) و انجام وحدت رویه و اتحاد عمومی مردم و راهپیمایی میلیون‌ها انسان عاشق و پر از احساس و ایمان جهان در روز اربعین حکایت از این حقیقت دارد که نهضت تاریخی و حماسه حسینی یک فرهنگ دینی و مذهبی و حرکت سیاسی منحصر به فرد از مکتب جهان‌شمول اسلام است و همیشه زنده و پایدار و ماندگار است و همواره با رشد و توسعه همراه بوده و رو به جلو به‌سوی پیشرفت است که این امر بی‌نظیر است.